

CVIČEBNÍ LISTY

Příloha „Vojenských rozhledů“.

ROČNÍK IX.

ČÍSLO 12.

Mjr. gšt. Jos. F e t k a :

Útok 365. francouzského pěšího pluku 19. července 1918. *)

15. července 1918 byl IV./365. prapor na odpočinku v prostoru Clairoix (2 km sv. od Compiègne), když dostal rozkaz nočním pochodem dosáhnouti do svítání 16/7 Guise-Lamothe.

Prapor prošel za teplé a dusné noci les Compiègne a utábořil se 16/7 v lesích, obklopujících Guise-Lamothe, zatím co velitel praporu a velitelé rot odjeli autem na obhlídku úseku v. od Coeuvres, kde měl býti vystřídán jeden prapor 2. pluku alžírských střelců.

Obhlídka se skončila bez nehod a příští noci provedl prapor vystřídání.

Ráno 17/7 zvěděl velitel praporu, že bude vystřídán následující noci jednotkami 1. americké divise, která 18/7 měla útočiti ve směru Missy au Bois, a proto celý den 17. byl vyplněn odevzdáváním úseku a obhlídkami, zatím co mužstvo konalo službu v zákopech.

V noci se strhla prudká bouře, za níž se vystřídání provedlo bez nehod. Prapor zlézal právě svahy výšiny koty 154 (na západ od dvora Murger), když se ve 4 hod. 45 min. rozpoutala na celé frontě dělostřelecká příprava francouzského útoku.

Na cestě z dvorce Pouy do Montigny Lengrain zvěděl prapor, který postupoval účleněn v malé částice, že oba pluky vlastní divise (72. pěší divise: pěší pluk 164 a 418) útočí vlevo od americké divise a že nepřítel úplně překvapen ustupuje bez odporu.

V Montigny Lengrain dostal velitel praporu rozkaz dojíti až do Bargaine, kde zůstane jako záloha, a hlásiti se v 17 hod. u SV. divise (Saint Bandry) o další rozkazy.

Když kolem 18. hodiny velitel praporu přišel do Saint Bandry, zvěděl málo potěšující zvěst; zprávy, které došly dopoledne a hlásily úspěchy a dosažení konečného cíle divise, nebyly pravdivé, jak bylo velitelstvím divise do 16 hod. 20 min. zjištěno.

72. pěší divise měla totiž podle rozkazu útočiti ráno 18. července mezi 153. a 11. pěší divisi a dosáhnouti údolí Pernant. Konečný cíl divise byla linie: voj. hřbet návrší Montagne de Paris a návrší na jih od Mercin le Vaux, dále návrší mezi Mercin, Vaux a Pernant. Tohoto cíle mělo býti dosaženo ve dvou údobích.

Účlenění k útoku mělo býti zaujato poslední noc, aby bylo dosaženo překvapení. Proto byly zakázány jakékoli pohyby před útokem.

Tím se stalo, že oba pluky prvního sledu (164. a 418.) byly nuceny poslední noc uraziti až na výchozí základnu 16 až 18 km. Ani obhlídka nemohla býti před vystřídáním provedena. Zato velitel divise shromáždil 17/7 všechny velitele praporů útočících pluků a oznámil jim rozkaz k útoku, který ještě nebyl v tu dobu napsán. Při

*) Ličení události podle majora franc. armády Saint-Juliena.

tom vyjádřil své přání, že si představuje postup hlavně po výšinách, to znamená vpravo, tak, aby byly obchváceny odpory od jihu, aniž by se sestupovalo do údolí.

A tak se stalo, že na sklonku 18/7 oba pluky prvního sledu dosáhly linie: výšina mezi Vaux a Pernant a na východních svazích údolí Saconin-Breuil a Breuil bez záloh, pomíchané, vyčerpané, takže nebylo s nimi možno počítati pro další vážné úsilí.

V Saint Bandry byl v tu dobu shromážděn, jak jsme uvedli, velitel 365. pěšího pluku a jeho velitelé praporů. Na plánu 1:20.000 jim velitel divise vysvětlil způsob bojů, které byly toho dne svedeny, a vypočítal výsledky, jichž se dosáhlo: 1500 zajatců, značný děl. materiál, postup místy až 4 km do hloubky, naznačil, jak si představuje zasazení 365. pěšího pluku příštího dne, až bude dán divisi k dispozici, poněvadž byl dosud v záloze armádního sboru, a vybízel zástupce tohoto pluku, aby svými prapory dokončil slávu divise tím, že jí pomohou vkročiti první do Soissons.

Avšak aby se mohly dáti přesné dispošice pro útok 19/7, bylo nutno ještě vyčkatí rozkazů.

Teprve v 1 hod. došla depeše od armádního sboru:

„72. a 153. pěší divise pokračují v útoku a dosáhnou cílů, které jim byly určeny. 72. pěší divise disponuje pěším plukem 365. Útok vyrazí ve 4 hod. Dělostřelectvo 72. pěší divise bude zesíleno divisním dělostřelectvem 11. pěší divise.“

Prapory 365. pěšího pluku byly utábořeny 18/7 v prostoru Saint-Bandry—Bargaine, to znamená 8 km od východní základny, a rozkaz velitele armádního sboru přišel v 1 hodinu, aby útok vyrazil ve 4 hod., to znamená, že byly jen 3 hodiny k dispozici pro umístění na východní základnu a k přípravě útoku. Tento rozkaz by nebylo bývalo možno provést, kdyby byl býval velitel 365. pěšího pluku se domníval, že je dostatečně orientován ústním vysvětlením velitele divise, a nebyl býval nařídil svým praporům odtáhnouti ve 21 hod. 30 min. do jižního rohu údolí jižně od Pernant, kde si s nimi dal schůzku na 1 hod.

Tam chtěl dáti potřebná vysvětlení k rozkazu, který zatím napsal, ovšem předčasně, a který obsahoval tato nařízení:

„365. pěší pluk útočí 19/7 ráno mezi dvěma prapory 418. pěšího pluku. Jeho východní základnou jsou západní svahy údolí Saconin-Breuil na úrovni zákopu „des Carrières“.“

Cíl: vojenský hřbet na sever od Montagne de Paris.

IV. prapor bude v prvním sledu a vpravo; pravým křídlem se opírá o silnici na Maubeuge.

VI. prapor vlevo od něho v prvním sledu.

V. prapor jako posila.“

V 21 hod. 45 min. se prapor IV./365., veden jedním jezdcem, vydal na cestu. Noc byla tmavá, poněvadž měsíc začal svítiti teprve v druhé polovině noci. Roty přešly bažinaté údolí u Fosse en Haut za dosti značných nesnází. Úvozová cesta, která vedla na návrší Pernant, byla ucpána; jedna část za druhou narážela na překážky, což vnášelo vždy více nepořádku do jednotek a unavovalo mužstvo, které usínalo po cestě. Teprve když se objevila německá noční bombardovací eskadra, vše oživilo a cesta se uvolnila.

Kolem 1 hodiny zastavil jezdec v úzkém údolí s příkrými stráněmi a označil je za shromážděště pluku. Skutečně tam byl již také VI./365. prapor.

Jednotky byly uspořádány a velitel praporu uchýlil se do opuštěného německého úkrytu (SV.), kde si napsal tento rozkaz k útoku: „Prapor má se zmocnit Montagne de Paris, dojít až na sev. od vojenského hřbetu a odsadit jej.

Úloha sousedních praporů: tentýž cíl.

Umístění praporu: v prvním sledu, vpravo, ve spojení s I./418. prap. napravo, s VI./365. nalevo.

Umístění na výchozí základně.

V..... opustí prapor jižní část údolí jižně od Pernant. Směr: kostel Saconin, přejít silnici Saconin-Breuil; umístiti se na výchozí základně na východních svazích údolí Saconin, pravé křídlo praporu se opírá o silnici Paris—Maubeuge.

Pořadí rot ve výchozím zákopu:

13. rota vpravo, pravým křídlem u silnice; šířka fronty 250 m.

14. rota vlevo ve spojení s 13. rotou.

15. rota jako posila v zákopu vzadu a uprostřed druhé roty (14.).

Kulometná rota: 1 četa s pravou rotou, 1 četa s levou rotou, 2 čety vzadu postupují s rotou posil.

Výchozí učlenění:

Vyražení v za pohyblivou clonou. Přimknouti se k pohyblivé cloně.

Sestava rot:

Obě roty prvního sledu: 2 čety v 1. linii; útočné vlny a posila velmi široce učleněné; dvě čety jako záloha v malých zástupech.

Vzdálenost mezi vlnou posil a zálohou 100 m.

Kulometné čety: jednotlivé kusy v zástupech.

Po jednom kulometu za každou četou. Ostatní dva kulometry za pravou četou, jednotlivé kusy v zástupech.

Šířka fronty každé roty 250 m.

Spojení mezi oběma rotami zrakem.

Rota posilová: 200 m za rotami prvního sledu v malých zástupech stupňovitě učleněných do prava: 300 m.

Kulometné čety: jedna za pravou četou roty posilové, jedna postupuje na rozhraní praporu.

Spojení praporu: na úrovni druhé čety posilové roty.

Celková hloubka praporu 600 m.

Rychlost postupu: 100 m v 6 minutách.“

Zatím, co byl tento rozkaz psán, byli vysláni běžci, aby navázali spojení s vel. pluku. Vrátili se s nepořízenou a také velitel VI. praporu prohlásil, že velitele pluku nemůže najít.

Znepokojený velitel IV. praporu se rychle orientoval a zjistil, že oba prapory jsou místo v údolí jižně od Pernant v malém údolíčku jz. od tohoto místa. Oznámil to ihned také veliteli VI. praporu, který to nechtěl připustit, a nařídil vyrazit svému praporu podle busoly do údolí j. od Pernant. Byly již 2 hod. 45 min. Při sestupu do druhého údolí skutečně narazil prapor na netrpělivě již čekajícího velitele pluku, který nedal žádných nových nařízení vyjma to, že útok vyrazí ve 4 hod. 45 min.

Bylo jasno, že bylo třeba si pospíšit a vzdát se myšlenky na předchozí obhlídku terénu; ba nezbylo ani času, aby se velitele pluku zeptal na některé podrobnosti provedení a na nové zprávy.

Prapor se vydal na cestu; každá rota byla vedena jednou spojkou od 418. pěšího pluku.

Návrší dvora Saint Amand, údolí a vesnice Saconin byly překročeny v plném spěchu. Ve 3 hod. 50 min. čelo praporu dosáhlo zákopu des Carrières — 15. rota byla však v tu dobu ještě hodně daleko.

Prapor došel na své místo v plném počtu tak, jak byl v Clairoux.

★

Velitel praporu cestou našel velitele II./418. praporu, který mu oznámil, že se podle rozkazu jednotky 365. pěšího pluku nebudou opírat o silnici do Maubeuge, ani nebudou útočit mezi prapory 418. pěšího pluku, nýbrž že budou útočit mezi 418. pěším plukem a 1. smíšeným plukem zuavů a střelců (153. pěší divise), při čemž 418. pěší pluk bude jejich postup podporovati jen palbou.

Poněvadž prapor přišel tak pozdě na výchozí základnu, nebylo možno pomýšlet na nějaké přeskupování sil; nejvýše mohly se rotý orientovati o směrech útoku a zajistiti spojení.

Velitel praporu náhodně narazil na shromážděné velitele rot, takže mohl jim změnu situace oznámiti a určití rozhraní rot přímo v terénu.

Také spojení s 1. smíšeným plukem bylo brzy navázáno.

Velitel praporu dával ještě poslední nařízení, když první rány z děl oznamovaly již začátek útoku.

Právě v okamžiku, kdy se velitelé rot v plném běhu rozběhli k svým stanovištím, vyrazil před nimi s nasazenými bodáky VI./365. prapor, který útočil na místě, kde měl postupovati IV./365. prapor.

Aby neštěstí bylo dovršeno, dala se 14. rota, aniž čekala na svého velitele, strhnouti postupem VI./365. prap. a smíchala se s ním i s jednotkami 1. smíšeného pluku. Zůstal jen velitel roty se svým velitelským rojem, s nímž se vrátil k veliteli praporu, několik mužů a kulometná četa. Zanedlouho přišel i velitel I./418 praporu, který byl znepokojen tím, že VI./365. prapor není s ním ve spojení, jak bylo nařízeno, a přišel si proto pro zprávy.

Při tom oznámil mimo jiné veliteli IV./365. praporu toto: „Můj prapor, velmi vyčerpaný včerejším útokem, se dostal až na západní konec zákopu „des Carrières“ úvozovou cestu, která je s ním rovnoběžná a na západní a jižní okraj lesíka, který vidíte nalevo od vás na 300 m. Tento lesík má nepřítel. Jeden kulomet šikmo postřeluje zákop „des Carrières“.

Vyražením VI. praporu nastala mezera mezi mou a vaší jednotkou. Váš levý bok při postupu bude odkryt. Budu vás co možná nejlépe podporovati palbou.“

V této vážné a nepředvídané situaci běželo především o rychlé rozhodnutí. Pohyblivá clona se vzdala a každá minuta byla zmenšením jejího účinku pro postup. Proto nařídil velitel praporu: „Prapor měl útočit vpravo — bude útočit vlevo. Jeho cíl byl „Montagne de Paris“ — jeho cílem bude Mont sans Pain.

Sestava praporu bude tato:

13. rota se rozprostře po celé frontě praporu, v tvaru velmi řídkém a bude chráněna na svém pravém křídle bočnou palbou čet.

Velitel 14. roty se snaží se svými spojovacími orgány přivést rotu vpravo od 13. roty; jeho pravé křídlo bude chráněno bočně četou kulometů.

15. rota jako posila bude stupňovitě učleněna do leva.

V./365. prapor bude uvědomen o změně situace a o nebezpečí, které hrozí jeho levému křídlu.

Kupředu.“

Tím byla v několika minutách nehoda urovnána.

*

Až do výchozí základny byl terén hodně zvlněný, avšak jakmile se výchozí základna překročila, jeho tvářnost byla docela jiná; bylo to úplně odkryté plateau táhnoucí se k severovýchodu ve směru útoku, mírně stoupající až k nejvyššímu bodu trig. Piquet. Bylo to jedno široké pole porostlé krátkým, dozrávajícím ovsem, v němž nebylo žádného skrytu.

Velitel praporu byl povděčný tomu, že ve spěchu předepsal sestavu velmi řídkou, takže 13. rota učeněná v malé skupinky, které se ztrácely v terénu, postupující daleko za pohyblivou clonou, neposkytovala velkého cíle německým kulometům. Přes to se nikdo nemohl zhostiti pocitu, že útok je odsouzen k neúspěchu.

Velitel praporu se svým velitelským družstvem postupoval velmi obtížně přes to, že byl na 400 m za prvním sledem.

Čty kulomety po přechodu zákopu „des Carrières“ bylo použito k odvetnému postřelování nepřátelských kulometů, které z východního okraje plateau postřelovaly prapor z boku.

Tří dlouhých hodin bylo třeba, aby se urazilo 1800 m.

*

V 7 hodin se dostal velitel praporu ke kamenné zdi asi 200 m na jih od trig. Piquet, kde se rozhodl postavit provisorní SV. Jeho doprovod hned započal budovati skryty pro jednotlivce.

Boj byl v plném proudu.

V tom přišlo první hlášení od 13. roty:

„Pravé křídlo postupuje — sleduji pohyb, je třeba, aby také levé křídlo podporovalo.“

Tato neúplná zpráva byla doplněna ústní zprávou běžce, který hlášení přinesl:

„Útok je těžký. Ze všech směrů pálí kulomety. Viděl jsem zničití dvě hnízda kulometů a vzítí jedno dělo 77. Vpravo, zdá se, že jsou velké ztráty. U 13. roty jsou těžké. Rota přešla silnici, která se točí kolem Piquet. Výšina, která tento bod ovládá, je plná kulometů.“ Víc nevěděl.

Za půl hodiny přišlo také od 15. roty hlášení, že tato rota byla hned od počátku postupu v prudkém granátovém boji s Němci, kteří kulomety obsadili okraj plateau a bránili jejímu postupu. Útok se podařil, avšak za velkých ztrát, mezi nimiž nutno počítati smrtelně raněného velitele roty. Zbytky roty se připojily k postupu 14. roty a překročily návrší Piquet.

Ihned bylo napsáno situační hlášení, ale než mohlo býti odesláno, objevil se u velitele praporu zpravodajský důstojník pluku, jemuž velitel praporu vysvětlil situaci, a oznámil, že je znepokojen o své levé křídlo a že pochybuje o možnosti dalšího postupu.

Také SV. praporu začalo býti nebezpečně postřelováno a bylo nutno pomýšlet na přemístění; umístilo se na 100 m dále od bývalého úkrytu německého děla.

Později asi od 10 hod. bylo spojení s SV. pluku navázáno jednak telefonem, jednak telegrafií bez drátu. U SV. bylo zřízeno také praporeční obvaziště.

V 9 hod. bitevní vřava ustala. Bylo nutno zjistiti, zda prapor dosáhl svého cíle Mont sans Pain, a proto se velitel praporu, doprovázen svým trubačem, odebral spojovacím zákopem do přední linie. Zákop byl plný raněných.

První potkal 3. kulometnou četou, střilející do údolí, pak v bodě 6150 našel velitele kulometné rotы s jeho jedním důstojníkem a 2 kulometné čety. Velitel kulometné rotы ukázal v terénu veliteli praporu nepřátelské kulometry, které byly umístěny na jižním konci plateau asi 200 m na sever od místa, na němž právě byli. „Dokud tyto kulometry nebudou zničeny, je každý postup nemožný.“

Odtud bylo také vidět částice 13. a 15. rotы, jež měly obsazen příkop u silnice, která se zatáčí kolem vršku Piquet.

Bylo třeba manévrem zdolati tento odpor.

Velitel praporu ihned, jak se vrátil na své SV., napsal veliteli pluku v 10 hod. 30 min. toto hlášení:

„Situace praporu podle náčrtu odevzdaného zpravodajskému důstojníkovi vám ukáže:

1. že VI. prapor je vpravo a ne vlevo, poněvadž od počátku útoku byl VI. prapor v úseku, jenž byl přidělen 1. smíšenému pluku, obrácen čelem k východu; tím se vytvořila mezera, kterou bylo třeba rychle uplatit, což v posledním okamžiku změnilo všechny mé útočné dispoice.

Jsem tedy čelem proti Mont sans Pain, na nějž útok si představuji takto:

Krátká, ale prudká dělostřelecká příprava na lesní okraje 200 m severně od 6150, na les a severní část výběžku Mont sans Pain.

Pak hustá pohyblivá palebná clona a ne jako dnes ráno skoro neexistující.

Je třeba, aby dělostřelectvo stůj co stůj umlčelo kulometry, jimiž jsou obsazeny lesní okraje severně od 6150 a severní části Mont sans Pain, které nás doslova přibíjejí k zemi, jakmile se jen pohneme.

Mám již 50% ztrát vyjma kulometnou rotu, která je téměř úplná, avšak bez střeliva.

Vzetí výběžku Mont sans Pain bude zajištěno vnikem do lesa ze západu, to jest obchvatem.

Čelně se za nynější okolností nedá nic dělat.

Jedna rota V. praporu a rotы 418.“

Zde je hlášení ukončeno — neboť v tu dobu došly velitele praporu dva rozkazy velitele pluku.

1. r o z k a z (bez udání data a hodiny).

„Operace se normálně vyvíjí, ale s velkým odporem nepřítele. Naším cílem je Montagne de Paris a hřbet j. od dvorce Mont sans Pain.

Naše pásmo sahá od silnice Maubeuge—Paris s. od Vauxbuin po cestu: dvůr Sans Pain—Saconin—Breuil.

Tatáž sestava: IV. prapor vpravo, VI. vlevo.

Totéž rozhraní, vyjma VI. prapor, jehož levými hranicemi jsou cesta Mont sans Pain—Saconin—Breuil.“

Jakmile dostane velitel V. praporu tento rozkaz, dá k dispozici veliteli VI. praporu jednu rotu, s níž bude postupovati vlevo.

Boj bude pokračovati dnem i nocí, dokud Montagne de Paris a Mont sans Pain nebude 365. pěším plukem dobyt.

Proto zašlou velitelé praporů co nejrychleji bojová situační hlášení veliteli pluku.

Velitel pluku prostuduje nový plán dělostřelecké podpory, ale opakuje, že boj musí být úporný a až do konce.

Střelivo bude zasláno.

Velitel divise posílá svá blahopřání.“

2. r o z k a z.

„V 11 hod. 15 min. všeobecný útok na frontě 153 a 72. pěší divise. Pěší pluk 365. vyrazí k zteči na cíle: Montagne de Paris a dvorec Mont sans Pain.

V./365. prapor za pravým praporem.

Tyto dva prapory mají za cíl Montagne de Paris.

Útočný rozkaz je jasný: stůj co stůj.“

Obnovení útoku.

Velitel IV./365. praporu vydal v 10 hod. 50 min. tento rozkaz:

„Hodina H = 11 hod. 15 min.

Všeobecný útok bude zahájen 153. a 72. pěší divisi.

Cíl praporu: dvorec Mont sans Pain.

Cíle rot:

13. rota ve spojení vpravo s VI. praporem.

1. cíl: první nepřátelský zákop.

2. cíl: vojenský hřbet čelem k sv. od Mont sans Pain.

Zbytek 14. roty k mé dispozici (pak je nečitelné slovo, pravděpodobně to má být: „15. rota“) na úrovni 13. roty; postupovati s ní ve spojení.

Cíl: jižní část vojenského hřbetu Mont sans Pain.

Jde především o zničení kulometu, umístěného s. od 6150, který brání v postupu.

Žádal jsem, aby co nejrychleji byla zahájena krátká a rychlá palba na les. Jakmile bude zahájena, přimknouti se na ni. Skočiti na kulomet dvěma četami, pak obejít zprava a dosíci vojenského hřbetu Mont sans Pain.

Nebude-li dělová palba zahájena, zničit kulomet postupem ve spojovacím zákopu.

Kulometná rota: provést prudkou palbu na celé šířce praporu.“

*

Tento rozkaz, rozeslaný všem rotám, naznačuje poněkud myšlenku velitele praporu, který chce manévrovat zleva ve spojení se 418. pěším plukem.

Aby ji lépe upřesnil, bylo zasláno rotám nové nařízení:

„Velitel pluku nařizuje znovu zahájení útoku 72. a 153. p. divisi.

Cíl IV. praporu je dvůr Mont sans Pain.

Žádal jsem, aby co nejdříve byla zahájena dělostřelecká příprava na okraj lesa, kde je kulomet brání v postupu.

15. rota vyčká však s postupem buď na tuto přehradnou palbu nebo na postup V./365. praporu neb 418. pěšího pluku.

Snad by se mohly také části umístěné ve spojovacím zákopě, v němž je velitel kulometné roty, snažit postupem tímto zákopem zničit kulomet, který brání našemu středu v postupu.“

Poněvadž věděl, že velitel kulometné roty je ve spojení s částmi 418. pěšího pluku, zaslal mu v 11 hod. k odevzdání tuto žádost:

„Ztratil jsem téměř všechno mužstvo; má situace vlevo se zdá beznadějnou; podle hlášení se zdá, že Němci něco připravují. Zádám vás, abyste palbou zamezil Němcům každý pokus ohrožovati můj levý bok, aby tak mohl býti udržen terén, kterého bylo dobyto za tak velkých obětí.“

Na rubu hlášení bylo styčným důstojníkem 418. pěšího pluku napsáno:

„Samo sebou se rozumí, pokud se mne týká, odevzdávám Vaši žádost veliteli praporu.“

Rozkaz k útoku, jak jsme viděli, byl napsán (nebo telefonován) velitelem pluku v 10 hod. 30 min., velitelem praporu v 10 hod. 50 min. Hodina útoku byla stanovena na 11 hod. 15 min.

Čas tedy kvapil.

Sotva běžci odběhli, přišel telefonický rozkaz, ustanovující hodinu útoku na 12. hod., zatím co jiný telegram od armádního sboru nařizoval v tuto hodinu vytyčení linie.

Velitel praporu trochu zneklidněn promícháváním těchto rozkazů, posunul se s jednou spojkou na původní SV. (u zdi), odkud mohl sledovati postup praporu. Kolem poledne viděl slabý postup vpravo. Vlevo se části také zvedly, ale majíce velké ztráty, vrátily se na východní základnu. Německé kulometry, hlášené s. od 6150, nebyly dosud zničeny. Bylo nutno je stůj co stůj obchvátiti od západu.

Velitel praporu obnovil žádost zaslanou 418. pěším plukem — prostřednictvím styčného důstojníka v 12 hod. 20 min.

„Podařilo se Vám odevzdati mou žádost o obchvat — údolím na západ — kulometů, které brání v postupu celému mému levému křídlu?“

Zašlete mi hlášení na obvaziště, kde jsem.“

Krátce poté přinesl jeden běžec toto hlášení:

„7 hodin, 13. rota: 6 zajatců, 1 lehký kulomet, 1 dělo 77.

Poledne: 15 zajatců, 1 lehký kulomet.

Od téže rotý zanedlouho potom:

„Mé pravé křídlo postupuje na úrovni VI. praporu; hloubka postupu asi 300 m, 15 zajatců, 1 lehký kulomet.

Poledne.“

Tyto zprávy dovolily orientovati vyšší velitelství o situaci hlášením veliteli pluku, zaslaným ve 12 hod. 25 min. (telefonicky):

„Zasláno běžcem k telefonu umístěnému nedaleko obvaziště.

Mé pravé křídlo ve spojení s VI. praporem postupuje.

15 zajatců — značný materiál, z něhož 1 dělo 77.

Střed slabě pokračuje, poněvadž byl postřelován bočnou kulometnou palbou.

15. rota, když neviděla před sebou ničivou palbu, vyrazila podle mých rozkazů; postoupila jen málo kupředu. Zůstává jí síla slabě čety (20 mužů).

Žádal jsem několikrát, aby rotý 418. pěšího pluku, umístěné za mnou v lese, obklíčily zezadu tyto kulometry.

Vyrazím, jakmile se to provede, mé ztráty jsou těžké. Dosavadní známé ztráty důstojníků: 1 poručík, 2 podporučíci a 1 aspirant.“

Velitel pluku odpověděl telefonicky:

„Nepočítejte s rotami sousedního pluku. Mají zvláštní úlohu.“

Velitel praporu nemohl déle vydržeti na bojovém stanovišti za zdi a musil se vrátiti na své SV., kde ho odpoledne stihla zpráva o neúspěchu druhé zteče.

O tom přicházely veliteli praporu postupně tyto zprávy:

„13 hod. 30 min.

Velitel kulometné roty hlásí veliteli praporu, že skupinka 15. roty nemůže postupovati. Narazilo se na přehradnou palbu děl a na velmi intenzivní palbu kulometů. Francouzská dělostřelecká příprava, srovnáme-li ji s německou, nebyla silná a nezasáhla kulometry. Žádný dopad střely nebyl pozorován na okrajích lesů, kde byly kulometry. 3 ranění, z nich 2 těžce.“

„Žádám ruční a puškové granáty a obvazy.

Velitel 15. roty hlásí, že nařízený útok nemohl býti zahájen. Kolem poledne podnikli Němci protiútok na sv. od zákopu, který máme obsazen.

Po palbách z pušek a z lehkého kulometu obsadili Němci znovu svá stanoviště na okraji lesa.

S druhé strany dělová palba nebyla dostatečná; mnoho kulometů zůstalo v činnosti. Okraj lesů, na něj mělo býti útočeno, nebyl téměř postřelován.“

Jiná zpráva datovaná v 13 hod. 15 min., která se omylem dostala k vel. IV./365. praporu od VI. prap.:

„Co dělat?

Postup nemožný, terén postřelován kulometry.

Vpravo ode mne se por. C. snaží o obchvat, ale nedává se vidět.“

Velitel 13. roty:

„15 hod. 55 min. Hloubka postupu mé roty asi 250 m. Nemám spojení do prava a viděl jsem jen několik mužů 14. roty.

Není možno zvednouti hlavu; kulometry nám střídají do boku a zleva.

Značné ztráty.

Někde jsem skoro už u cíle, ale nevím, zda ho 14. rota dosáhla. Máte-li zprávy, budu šťasten, odevzdáte-li je mně.“

Velitel 13. roty:

„15 hod. 40 min. Jsme na cestě vedoucí na kotu 122.

S velkými obtížemi bylo navázáno spojení vpravo s 19. rotou (por. S.).

Linie je prudce postřelována kulometry zprava, zleva i zepředu, hlavně zleva.

Stále je vidět nepřátelské skupinky vlevo od nás.

V linii: 45 mužů na frontě roty.“

Konečně hlášení vel. čety 13. roty (ppor. L.) veliteli 13. roty 13. roty v 12 hod. 30 min.:

„Ztratil jsem všechno mužstvo. Zbývají mi 3 muži s četařem. Zajal jsem s četou 12 nepřátel a 1 lehký kulomet.

Poněvadž jsem byl příliš vysunut a nebyl jsem podporován ani zleva ani zprava, musil jsem se stáhnouti zpět, abych zabránil pohybu, který se začal prováděti vlevo ode mne.

Nalezl jsem ppor. A s 10 muži. Snažíme se najít spojení nalevo a vpravo. Až dosud bez úspěchu.

18. rota je za námi a vlevo.

Nyní nemohu postupovati. Jsem podél jedné silnice.

Zdá se, že Němci vlevo něco připravují.“

Všechny zprávy dokazují, že se útok zastavil a není možno dále postupovati.

★

Večer i noc s 19. na 20. přešla bez nehod; prapor organisoval své jednotky, takže ráno 20/7 byla situace takováto:

13. rota vpravo — ve spojení s VI./365. prap., který byl ještě hodně vzadu.

14. rota uprostřed.

15. rota vlevo a ve spojení s V./365. prap.

1 kul. četa vpravo od SV. praporu.

2 kul. čety ve spoj. zákopě 200 m j. od 6150.

1 kul. četa asi 100 m za týmž zákopem.

Ranní hlášení vel. 15. roty:

„15. rota dosáhla za noci umístění, které jí bylo nařízeno.

Jsem ve spojení vpravo s rotou Ribes (14.), vlevo s V./365. prap.

Kulometná četa, která měla býti dána k dispozici, dosud nepřišla. Je zde jedna kulometná četa 164. p. pl.; ale má odejít.“

*

Zásobování potravinami a střelivem dobře fungovalo.

Také ranění mohli býti z velké části odsunuti.

20. a 21. července bylo podniknuto IV./365. praporem ještě šest útočných pokusů; poněvadž však nebyly dostatečně podporovány, neměly úspěchu. Dobylo se jen nepatrně terénu.

21. v noci byl 365. p. pluk vystřídán jedním plukem 6. armádního sboru.

Poučení.

Vybral jsem jeden z mnoha podobných bojových příkladů, ne proto, abych sledoval manévry této jednotky a v něm hledal taktická poučení, nýbrž hlavně proto, abychom si uvědomili vlivy, které ztěžují nebo usnadňují přípravu a provedení úkolu, který může dostati pěší jednotka v rámci úlohy vyšší jednotky, a snažili se jako závěrem stanovit si určité zásady, jimiž řídice se, mohli bychom se vyvarovati hrubých chyb v disponování s jednotkami.

Myslím, že se často přihází při aplikačních neb i závěrečných cvičeních vyšších jednotek, že si štáby i velitelé ne úplně uvědomují možnosti provedení přípravných pohybů pěchoty, předcházejících provádění vlastního úkolu; tím se někdy stává, že přípravné pohyby bývají časově omezeny a příprava překotně prováděna.

Naopak zase podřízené jednotky nehlásí včas nebo nehlásí přesně svou situaci; tím se velitelství opožďuje v rozhodování nebo se rozhoduje na podkladě nejasné, někdy skutečnosti neodpovídající situace, čímž se buď zdrží vydání rozkazů nebo nutno rozkazy měniti.

Obě tyto příčiny snižují hodnotu přípravy provedení vlastního úkolu a zmenšují bojovou schopnost jednotky únavou, vyplývající z překotného provádění pozdních a často změněných rozkazů.

Jak se pak nedostatky přípravy odrážejí v provádění vlastního úkolu, můžeme doložití událostmi právě tohoto historického příkladu.

I. Především možno říci, že hlavní vinu na nedostatečné přípravě útoku jednotek 72. p. divise má to vyšší velitelství, které nařizovalo změnu útočného pásma divise. Tak se stalo, že jednotky přišly na výchozí základnu:

1. jednak u n a v e n y, neboť:

a) 164. a 418. p. pluky musily poslední noc před útokem 18. července pochodovati 16 až 18 km, aby dosáhly výchozí základny.

b) IV./365. prapor musil urazit pochodem v noci s 15. na 16. července z Clairoux de Guise-Lamotte asi 20 km, 16. července připravit vystřídání a příští noci provést vystřídání v úseku na východ od Coeuvres, kterážto místo jest od Guise-Lamotte vzdáleno na 14 km; 17. července konal službu v zákopech a připravoval s americkými jednotkami vystřídání, které provedl následující noci za bouře; odtud odešel do Bargaine (asi 5—6 km), kde zůstal po celý 18. červenec, aby příští noci postoupil 8 km neznámým terénem do výchozí základny, které dosáhl po celonočním pochodu, kdy mužstvo únavou již po cestě usínalo, nejpřednějšími prvky 55 minut před vyražením k útoku.

2. jednak p o z d ě, poněvadž:

a) pěší pluky 164 a 418 musily projít v krátké — 6 hodin trvající — červencové noci velkou vzdálenost. (Svítání po 3. hodině, stmívání kolem 21. hodiny.

b) jednotky 365. p. pluku — jejichž činnost je v líčení hlavně sledována — dostaly rozkaz k zasazení pozdě a mimoto nedostatečnou kontrolou vůdce zabloudily. Svolení k zasazení 365. p. pluku přišlo od velitelství armádního sboru, jemuž tento pluk podléhal jako záloha, v 1 hodinu v noci, t. j. tři hodiny před zahájením útoku, které bylo nařízeno nejprve na 4. hodinu — později byla hodina útoku přeložena na 4 hod. 45 min. — při čemž pluk byl vzdálen 8 km od výchozí základny a postup na ní bylo nutno provést neznámým terénem a za noci a možná v palbě nepřátelských děl, a jak se skutečně stalo, i nepřátelského bombardovacího letectva. V našem případě byla tato nevýhoda zmírněna jednak tím, že byli jednotkám dání vůdcové, jednak tím, že velitel 365. p. pluku iniciativně nařídil svým praporům přisunouti se hned na počátku noci blíže k frontě. (Z líčení události není možno zjistiti, zda toto rozhodnutí velitele pluku nebylo učiněno s tichým souhlasem velitele divise, který snad byl přesvědčen, že mu bude tento pluk dán zase k dispozici; nebylo-li tomu tak, není možno podobnou iniciativu, i když se v tomto případě osvědčila, doporučiti, poněvadž by vnesla anarchii do vedení.)

Dále zavinily nedostatečnou přípravu podřízené jednotky samy.

1. Bylo zjištěno, že dopolední hlášení 164. a 418. pěšího pluku nebyla správná a že skutečná situace byla zjištěna velitelstvím 72. p. divise teprve k večeru (krátce před 17. hod.). Je možno, že právě tato nejasnost situace jednak na frontě 72. p. divise, jednak na frontě snad i jiné divise armádního sboru, zaviněná nepřesným hlášením, měla za následek opožděný rozkaz velitelství tohoto armádního sboru, jímž se 365. p. pluk vrací pod rozkazy velitele 72. p. divise.

2. Velitel 72. p. divise dával 18. července k večeru shromážděným velitelům 365. p. pluku a jeho praporů dispoice pro nasazení tohoto pluku do útoku dne 19/7 na základě situace, kterou v tu dobu znal, ale která — jak se ráno ukázalo — neodpovídala skutečnosti. Podle těchto dispoic měl 365. p. pluk útočit mezi dvěma prapory 418. p. pluku a zatím útočil ve spojení napravo

s 1. smíšeným plukem, nalevo pak zůstal 418. p. pluk, který však podporoval postup jen palbou.

III. Konečně nedostatek přípravy bývá často zaviněn nehodami a náhodami.

1. Oba prapory 365. p. pluku (IV. a VI.), určené do útočného sledu, byly spojkami-vůdci přivedeny do nesprávného prostoru nařízeného shromáždění velitelem pluku. Tímto zbytečným čekáním se opozdily, takže ztratily zase časový náskok, získaný iniciativním rozhodnutím velitele pluku (viz I-2-b). Spoluvinu na této nehodě mají však také oba velitelé praporů nedostatečnou kontrolou spojky-vůdce, která v tomto případě byla možná, poněvadž místo shromáždění bylo veliteli pluku známo, a byla nutná, poněvadž vůdcem byla spojka-prostý voják, který na podobnou úlohu často nestačí ani výcvikem, ani inteligencí. Tomu by se dalo pomoci, kdyby úloha vůdce byla svěřena důstojníkovi praporu, který by před setměním provedl obhlídku pochodové dráhy. Casu k tomu bylo dosti, uvědomíme-li si, že se v červenci stmívá kolem 21 hod. a že rozhodnutí pluku mohlo padnouti kolem 19 hodin, když shromáždění u divise bylo v 18 hod.

2. Mimoto je dostatek příkladů z války, kdy provedení přesunů na výchozí základnu bylo zpožděno bombardováním děl nebo letectva, zaplňováním, ztrátou spojení, zblouděním atd.

IV. Pokusme se nyní zjistiti, jak se nedostatek přípravy k útoku odrážel v provedení.

1. Nebylo možno provésti předchozí obhlídku výchozí základny a útočného pásma. Tím se stalo, že

a) VI./365. prapor neměl přesné orientace a na konec útočil v jiném pásmu, čímž vnesl nepořádek do útočné sestavy pluku a zneklidnil levého souseda;

b) rozkazy vydané velitelem pluku i praporu postrádaly jakékoliv objektivnosti a byly schematické; nebyl znám terén, nebyla známa ani situace v terénu. Je zřejmo, že za podobných okolností nebylo možno vypracovati palebný plán, a nemůžeme od velitele praporu nic více chtít, než co udělal, že totiž rozdělil těžké kulomety a část jich přidělil pěším rotám;

c) přesné zjištění situace na místě vedlo k změně rozkazů, které však z nedostatku času nemohly proniknouti včas k jednotkám 1. sledu, a tím se stalo, že se 14. rota dala strhnouti postupem VI./365. praporu a ostatní naopak zůstaly na místě, což mělo za další následek, že se pohyblivá clona vzdálila a byla bez užitku pro jejich postup.

2. Nebylo možno navázati spojení, hlavně mezi pěchotou a dělostřelectvem, což se odráželo i na dalších akcích podniknutých toho dne. Následek toho byl, že se nadarmo vyplývalo dosti střeliva, aniž německé kulomety na okrajích lesůků severně od bodu 6150 byly umlčeny, ty kulomety, které bránily v postupu IV./365. praporu a způsobily mu tak těžké ztráty. (50% — viz hlášení velitele praporu z 10 hod. 30 min.) Jak by bylo bývalo výhodné, kdyby byl býval měl velitel praporu, který ztratil spojení s dělostřelectvem, dostatečný počet zbraní, jimiž alespoň z části by byl býval mohl nahraditi účinek děl.

Spojení se sousedy bylo navázáno včas jen náhodně a tak jejich podpora ať postupem (1. smíšený pluk) nebo palbou (418. p. pluk) byla zajištěna.

Nedostatek přípravy útoku byl tak zřejmý, že se musil odrazit i v náladě mužstva, které pociťuje omyly velení na svém těle a proto si jich všímá, což dobře vyjadřuje věta líčení události: ... přes to nikdo se nemohl zhodnotit pocitu, že útok je odsouzen k neúspěchu ...“

V. Avšak neúspěch útoku 365. p. pluku není možno svádět jen na nedostatečnou přípravu útoku a na únavu jednotek. Jednu z příčin je nutno vidět také v nedostatečném vedení boje, zavineném podle mého soudu ani ne tak vinou nadřízených, jako spíše vinou podřízených. Velitelé nemohou dát rozkazy, dokud nemají dostatečný přehled o situaci. Přehled o situaci získají někdy pozorováním vlastním, z míst, odkud mohou přehlédnouti bojiště (to jsou případy řídké a možné jen u velitelů malých jednotek, jejichž šířka pásma působnosti dovoluje je přehlédnouti) vždy však hlášeními podřízených.

Pozorování, jak už jsem pravil, není vždy možné ať už pro tvar nebo porost terénu nebo proto, že stanoviště velitele je postřelováno, jak tomu bylo u kamenné zdi 200 m j. od trig. Piquet. Zbývá tedy spoléhat na hlášení podřízených. Tento historický příklad — jako mnoho jiných příkladů nejen z války, ale i z mírových, hlavně závěrečných cvičení — nám dokazuje, jak se na tuto povinnost zapomíná.

Teprve po 7. hodině, tedy více než po dvou hodinovém boji přišlo první hlášení veliteli praporu od 13. roty. Hlášení bylo tak kusé, že bylo nutno vyptávat se na podrobnosti běžce, který mohl říci málo — jen to, co sám věděl anebo slyšel.

Za půl hodiny potom přišlo hlášení od 15. roty — která původně byla určena jako posila k ochraně levého křídla — že byla od počátku útoku v boji.

Od 14. roty — podle líčení události — nepřišlo nic.

Teprve po těchto prvních dvou hlášeních bylo napsáno souhrnné hlášení veliteli pluku. Předpokládejme, že tomu tak bylo v 8 hod. a že zpravodajský důstojník pluku, který náhodou přišel k SV. praporu, je odevzdal veliteli pluku o půl hodiny později, to znamená, že velitel pluku mohl být orientován o postupu útoku nejdříve skoro za 4 hodiny po vyrazení útoku. Proto se nesmíme diviti, když velitel IV./365. praporu dostal kolem 10 hod. 30 min. rozkazy velitele pluku, z nichž je vidět, že tento velitel nebyl o skutečné situaci informován, a dokonce jeho domněnka, že VI./365. prapor útočí vlevo od IV./365. praporu, nás vede k závěru, že nebyl informován ani o změně situace, k níž došlo hned při vyrazení k útoku před 5. hodinou vinou velitelů praporů IV. a VI./365., kteří mu to pravděpodobně nehlásili, spoléhajíc asi jeden na druhého.

Také velitel armádního sboru nebyl správně informován o situaci a nařízení svých podřízených, jinak by byl sotva býval vydal rozkaz k vytyčení linie v hodinu vyrazení nového útoku.

Hlášení zasílaná veliteli IV./365. praporu měla jen jednu z požadovaných předností dobrého hlášení: byla krátká. Za to však nebyla ani častá, ani nebyla dodána včas, t. j. tak, aby nadřízení byli o každé situaci informováni, nebyla však ani

úplná (bylo nutno se dotazovati běžce a později kolem 9. hodiny velitel praporu šel dopředu, aby osobně nasbíral zprávy o situaci) a konečně nebyla ani jasná. Ani dnes ještě ze znění těchto hlášení, i když je pročítáme v klidu a když bez vzrušení bojiště můžeme sledovati jejich údaje na přehledné mapě, není možno si dobře učiniti představu o přesné situaci rot. Jejich jasnosti vadí vedle kusosti také nepřesné označení místa výrazy „vlevo“, „vpravo“, „v zákopu, kde jsem“, „mé pravé křídlo postupuje na výši VI. praporu...“ atd.

To jsou ovšem velké vady hlášení — abychom je však mohli spravedlivě posouditi, musíme se vžít do situace takového velitele čety nebo roty při psaní hlášení, kterou výstižně líčí jedna věta hlášení velitele 13./365. pěší roty z 15. hod. 55 min.: „Není možno zvednouti hlavu...“. Snad bychom od něho mohli více žádati a snad bychom také dostali přesnější hlášení, kdyby býval měl před útokem dosti času poznati terén, a snad byly nedostatky těchto hlášení zaviněny také zkrácenou dobou výcviku, jehož se dostalo velitelům malých jednotek za války před příchodem do boje.

A tak celkem po přečtení událostí, jež se zběhly 19/7, zbývá dojem, že útoku nebylo veleno — následek to chyb velitelství i jednotek podřízených, jejichž přísným soudcem bývá boj...

VI. Závěrem možno říci:

Ably mohly podřízené jednotky a hlavně jednotky pěchoty řádně provésti svou úlohu, je třeba, aby jim vyšší velitelství poskytlo dostatek času k přípravě a aby přivedlo jednotky na výchozí základnu neunavené, fyzicky svěží a s dostatečně vysokou morálkou. Je nutno si vždy připomenouti varovná slova dvou předposledních odstavců článku 561 P-I-1: „Pěchota je zbraň, která se hmotně i duševně rychle opotřebuje. Proto se jí musí šetrně užívat.“

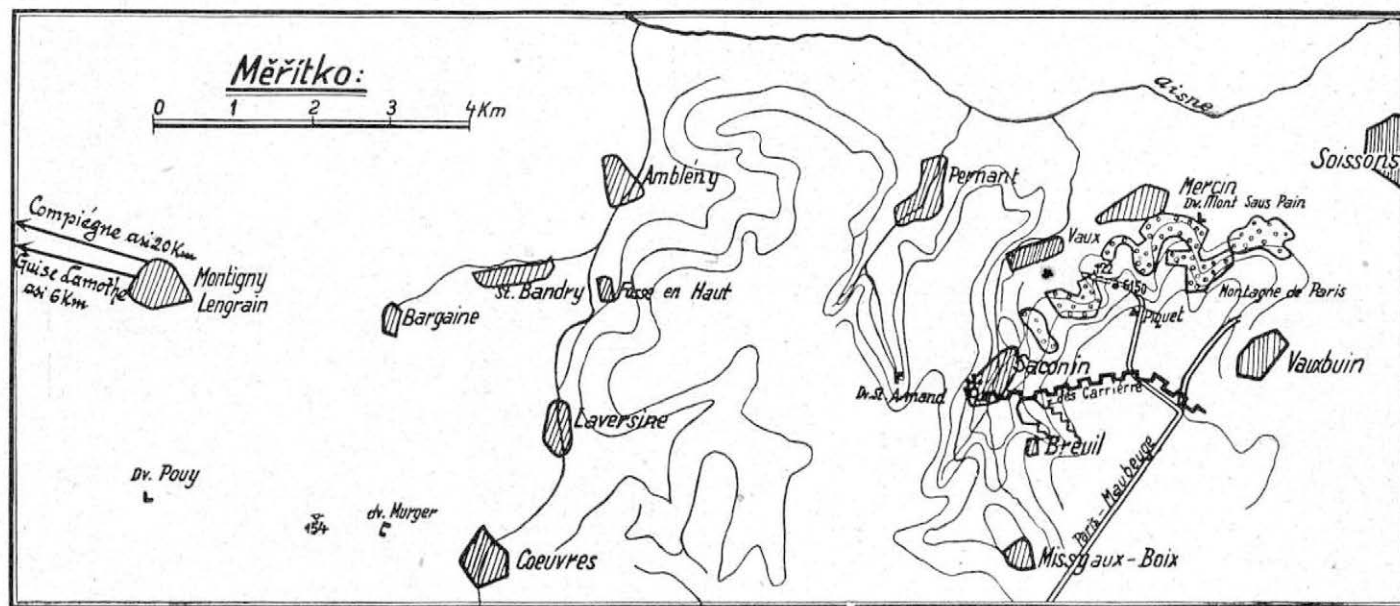
Velitel se musí vystříhati všeho, co pěchotu zbytečně unavuje a demoralisuje, aby ve chvíli boje dosáhl její největší výkonnosti.“

Jediné za těchto okolností je možno míti naději na úspěch a proto je nutno, aby si štáby vyšších jednotek uvědomily obtíže, s nimiž jsou spojeny přípravné pohyby, a podle toho vydaly příslušné rozkazy včas a vhodnými nařízeními usnadnily provedení těchto pohybů.

Je těžko stanoviti, jak mnoho času je třeba k přípravě. Všeobecně budeme míti zájem na tom, aby tato doba byla zkrácena na nejmenší míru, neboť vývoj událostí na jedné straně a vyhledávání překvapení v rychlosti provádění bude vyžadovati rychlé zasazení jednotek do boje.

Tato doba bude moci býti tím kratší, čím dokonalejší bude výcvik velitelského sboru a čím větší zručnosti nabudou velitelé a štáby v rozkazovací technice. „Hodnota pěchoty“ praví poslední odstavec článku 561 P-I-1: „závisí na její udatnosti a hlavně na její mravní jakosti, ale také z velké části na odborném výcviku veškerého mužstva a zvláště velitelů.“

Dokonalým výcvikem se utvoří jednotný názor o provádění určitých fází boje. Čím dokonalejší výcvik, tím kratší rozkazy budou stačit k porozumění myšlenky velitele. To však vyžaduje, aby se velitelé již v míru co nejméně střídali, aby měli čas vycvičiti si své podřízené, aby mohli vytvořit jakousi „jednotnost doktriny“ uvnitř své jednotky.



K článku mjr. gšt. J. F e t k y: Útok 365. franc. pěšího pluku....

Cvičební listy, roč. IX. (1930), čís. 12.

Dokonalost rozkazovací techniky nezávisí jen na vhodné organizaci práce (hlavně v štábech), nýbrž také na dobré organizaci včasného získávání zpráv o situaci, jež jsou podkladem pro přesné, včasné a situaci odpovídající rozkazy, jimiž je boj řízen, a na dobré organizaci dodávání těchto rozkazů, to znamená na vhodné organizaci spojení, které čím bude dokonalejší, tím více vyloučí vliv faktoru „čas“ na provádění operací.

Přesné zprávy o situaci se získávají hlavně hlášeními podřízených velitelů, která mají být automatická, tak častá, aby oznámila každou změnu situace, včasná, přesná a úplná. P-I-1 praví v článku 545: „Podřízení musí udržovati spojení se svými veliteli častými hlášeními. Tato hlášení musí být přesná, co se týká míst, dat a času, kdy se událost stala.“

Jen za těchto předpokladů bude možno jednotky ovládati. Přes to si však musíme uvědomiti, že i když organizace spojení bude dokonalá, neubráníme se tomu, aby za boje některé jednotky nebyly spojeny buď se svým velitelem nebo se zbraní, která je podporuje, hlavně s dělostřelectvem, s nímž spojení je nejchoulostivější a nebude někdy zajištěno, jak to i předvídá článek 545 P-I-1 slovy: „Toto spojení (rozuměj dělostřelectva s pěchotou) se často nedá snadno provést...“ Jestliže se nedostatku spojení s nadřízenými veliteli, vzniklému za boje, snažíme čeliti jednotností doktriny, měli bychom nedostatku spojení mezi pěchotou a dělostřelectvem čeliti vhodnou organizací pěších jednotek, jež by záležela v tom, že bychom ji vybavili zbraněmi, které by ji učinily samostatnější a které by byly s to nahraditi v kritických chvílích dělostřelectvo. Uvědomme si, jak daleko před námi je po té stránce pěchota v Německu, kde pěší pluk má 1 rotu minometů, a mimoto se mluví o doprovodných dělech (1 baterie o 3 četách po 2 dělech) a ve Francii, kde pěší pluk má 6 děl se strmoú a 3 děla s plochou drahou střely.

Chceme-li tedy umožniti boj pěších jednotek v rámci větších podniků za příznivých podmínek, je třeba:

1. dokonalého výcviku velitelského sboru a štábů,
 - a) aby si uvědomili možnosti provádění úkolů, které jsou dávány podřízeným jednotkám, hlavně pěchotě (nadřízení),
 - b) aby nabyli zručnosti v rozkazovací technice (nadřízení i podřízení),
 - c) aby si uvědomili naprostou nutnost častých, včasných, přesných a úplných hlášení (podřízení),
 2. dokonalé organizace spojení, které by umožnilo dodávání zpráv a rozkazů,
 3. vybavení pěchotu dostatečným počtem doprovodných zbraní, které by zajistily pěchotě v kritických okamžicích, když selže spojení s dělostřelectvem, alespoň minimální podporu.
-